
Jaké peníze půjdou do českého vysokého školství?

Jaké peníze půjdou do českého vysokého školství?

24.7.2009, 18:10, pořad: Názory a argumenty

Jan FINGERLAND, moderátor

Stavební spoření kdysi vzniklo jako způsob, jak lidem umožnit způsob k lepšímu bydlení. Postupem let se z něj stala hlavně metoda jak výhodně spořit na cokoli, protože po naspořené cílové částky může zákazník celou sumu vybrat. Tu pak mohl utratit za cokoli, třeba za motocykl, sbírku motýlů anebo exotickou dovolenou, na kterou mu vlastně prostřednictvím státní podpory přispěli ti spoluobčané, kteří sami stavební spoření neměli. Dnes Senát zamítl návrh ČSSD, podle kterého mohlo být stavební spoření použito i na financování studia, jak je tomu třeba v Rakousku. Podle Senátu by ale nakonec celý mechanismus opět podpořil spíše studenty z lépe vydělávajících rodin, které si mohou dovolit dávat stranou peníze a výhodný by byl i pro samotné stavební spořitelny, které by si tím zajistily nový přísun peněz. Ministerstvo školství prý nicméně i nadále připravuje vlastní návrh studijního spoření, který by umožňoval dosáhnout na studium i dětem z chudších domácností. To nás přivádí do starého sporu o školné na veřejných vysokých školách. Těm by potenciálně přineslo dodatečné příjmy a donutilo školy k lepší práci, protože z pasivních studentů by se stali zákazníci. K tématu vám více poví Petr Hartman.

Petr HARTMAN, redaktor

Vysoké školy a univerzity léta řeší problém, jak získat více peněz a s jejich pomocí zkvalitnit výuku. Samozřejmě pouze peníze lepší vzdělání sice nepřinesou, ale za to jsou jednou ze základních podmínek dobře fungujícího školství. V této souvislosti je pak zřejmé, že bez určité formy finanční spoluúčasti studentů to nepůjde. Politici to dobře vědí, přesto se například zavedení školného na vysokých školách a univerzitách brání. Mimo jiné argumentují tím, že je potřeba nejprve připravit pořádný systém studentských půjček a podpor. Ty by měly zaručit, že vysokoškolské vzdělání bude dostupné i studentům ze slabších příjmových vrstev této společnosti. Patrně každý, kdo se tímto problémem zabývá, s tím musí souhlasit. Zavést školné bez už zmiňovaného systému půjček, podpor či stipendií by byl naprostý nesmysl. Potíž je v tom, že politici zavedení školného léta odsouvají z úplně jiného důvodu. Bojí se totiž, že by záporné reakce veřejnosti výrazně převýšily ty kladné. Zároveň ignorují doporučení odborníků, kteří mají celý systém dobře připravený a stačila by v uvozovkách "maličkost" - chuť politiků jejich návrhy prosadit v praxi. Zatím to vypadá spíše tak, že čas od času někdo z politiků pokusně vystřelí nějaký nápad. Klasickým příkladem může být polemika o tom, zda by k financování studia mohlo být využito stavební spoření či nikoli. Už z názvu stavební spoření vyplývá, že by mělo sloužit k pořízení si bydlení, nejruznějším stavebním úpravám a tak podobně. Právě těmito úmysly byl před lety motivován jeho vznik. Kvůli tomu byla zavedena státní podpora, která rozpočet ročně zatěžuje miliardami korun, v neposlední řadě, možnost po určité době po uzavření smlouvy čerpat úvěr, byla vedena snahou usnadnit lidem cestu k pořízení bydlení či k jeho rekonstrukci. V praxi to však většinou neplatí. Podmínky nijak neomezují nakládání s penězi, které člověk takto za léta uspoří. Stát tímto způsobem přispívá například na nákup automobilů, cestování a tak podobně. Ostatně, když se obrátíte na nějakého finančního poradce, kam investovat peníze, většinou patří mezi jeden z prvních dotazů, zda už máte uzavřené stavební spoření. Pokud ne, je vám tato forma doporučena jako jedna z nejvýhodnějších cest zhodnocení úspor s velmi nízkým rizikem. Stát sice poněkud snížil maximální podporu za jeden rok, přesto neodolal lobbistickým tlakům a tento způsob spoření nezrušil. Mimo jiné tím umožnil politikům přijít s už zmiňovaným nápadem, že stavební spoření by mohlo být využito k financování nákladů na studia. Samozřejmě už nyní člověk může s naspořenými penězi nakládat, jak uzná za vhodné. Takže může takto získané peníze použít na nákup učebních pomůcek, na placení ubytování a podobně. Novinkou by bylo, že na základě uzavřené smlouvy by mohl člověk čerpat úvěr právě na tyto účely. Něco podobného už zavedli v Rakousku - podle dosavadní praxe bez většího zájmu veřejnosti. V podmínkách České republiky je příznačné, že takovýto postup uvítala asociace stavebních spořitelen. Tím by de facto do budoucna téměř překazila snahu některých politiků zrušit státní příspěvek na stavební spoření. V opačném případě by takovýto

produkt ztratil na přitažlivosti a stavební spořitelny by buďto postupně zanikly, nebo výrazně zchudly. Samozřejmě se dá argumentovat i jinak. Vzhledem k tomu, že státní pokladna stejně vynakládá formou státní podpory miliardy korun ročně, mohla by teoreticky část z nich být alespoň využita k podpoře vzdělávání. Přesto by politici v této souvislosti měli uvažovat jiným způsobem. Alespoň by se vyhnuli podezření z toho, že jim ani tak nejde o řešení financování studia, jako spíš o snahu vyhovět zákulisním lobbistickým tlakům. Místo stavebního spoření by měly být zavedeny klasické studentské půjčky, měly by být posíleny nejrůznější sociální stipendia, zvětšena možnost získání studijních grantů, rozšířen systém daňových úlev a tak podobně. Bylo by to rozhodně promyšlenější než zatahování už tak sporného stavebního spoření do systému financování studia.

Jan FINGERLAND, moderátor

Hovořil Petr Hartman.